

„Bůh“ nábožných a „bůh“ filosofů

Pascal, jak známo a také citováno, postavil proti sobě Boha Abrahamova, Izákova a Jákobova na jedné straně a „Boha“ filosofů a učenců. (Nešlo vlastně o žádné teoretické rozlišení, ale o osobní připamatování zvláštního zážitku Pascalova, kdy tento rozdíl nahlédl a takto jej – předběžně a pomocně – formuloval. Záznam onoho „memoriálu“ pak ještě pokračuje poukazem na „Boha Ježíše Krista“, kde Ježíš je v genitivu, tj. nejde o ztotožnění.) Tento Pascalův „protiklad“ (neboť on vskutku sám postavil čili „kladl“ obojí proti sobě) má ovšem jistou vadu, s kterou pak mnoho interpretů pracuje, aniž by se pokusilo věc náležitě vyjasnit. Protest proti „bohu“ filosofů a učenců může být jistě oprávněn, ovšem jen pokud máme na mysli, že si filosofové a učenci „svého boha“ jen vymýšlejí. Pak bychom ovšem mohli podobně vznést námitky proti „Bohu Abrahamovu atd.“, protože bychom to mohli vyložit jako soukromý Abrahamův výmysl, tedy jako boha, jak ho chápal Abraham (a Izák a Jákob). A na druhé straně, pokud poukazem na Praotce chceme zdůraznit, že jde o „pravého Boha“, takže normou tu už zdaleka není, co si Abraham, Izák nebo Jákob o „pravém Bohu“ myslel, jak ho chápal a jak mu rozuměl, pak musíme připustit, že také – přinejmenším někteří – filosofové a učenci se mohou osobně vztahovat k „pravému Bohu“, a to i když to nemohou dělat jinak než ve svém vlastním životě a ve svém vlastním vědomí a myšlení (tj. např. modlit se svými slovy a svým pomyšlením, eventuelně svým úzkostným „lkáním“, jež může být – a podle apoštola Pavla je – společné všemu stvoření atd.). Jaké to nepochopení, jaký to hrubý omyl, že tu mají být filosofové a učenci chápáni a odsuzováni jako jacísi „bohatci“, kteří nevejdou do království, anebo jen s nepředstavitelnými obtížemi a nesnázemi! Není to všechno vlastně docela naopak, že právě ti, kteří s tím nemají žádné potíže, protože jsou „prostě věřící“, a kteří si jsou „jistí“ tím, že ten „jejich“ bůh je opravdu tím „pravým Bohem“, jsou ti „bohatci“, kteří se mylně domnívají, že „mají“, zatímco ve skutečnosti „nemají“? Nejsou právě ti „bohobojní“ a „nábožní“ na tom hůř, možná dokonce nejhůř?

(Písek, 060125-1.)